

О. М. Бойко, к.е.н., Інститут економіки та прогнозування НАНУ

В статті проаналізовано один з напрямів розвитку промислової політики – інноваційний розвиток. Розглянуто на прикладі функціонування нових форм організації, серед яких технополіс, технологічний парк, індустріальний парк. Визначено фактори, що гальмують розвиток та запропоновано заходи щодо підвищення функціонування нових форм інноваційної діяльності промислових підприємств в Україні.

Доведено, що одним із шляхів інноваційного розвитку на тривалу перспективу є створення індустріальних парків в Україні; розроблено пропозиції щодо механізмів стимулювання їх розвитку; обґрунтовано форми підтримки розвитку індустріальних парків на регіональному та на місцевому рівнях.

Ключові слова: інноваційний розвиток, інноваційна політика, технополіс, технопарк, індустріальний парк.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими чи практичними завданнями

Одним з пріоритетних напрямів промислової політики є інноваційне забезпечення підвищення конкурентоспроможності вітчизняних промислових підприємств. Воно базується на основі використання високотехнологічних наукоємких виробництв, модернізації пріоритетних галузей промисловості шляхом технологічного оновлення виробництва, розвитку науки та підготовки висококваліфікованих спеціалістів, формування ринку науково-технічної продукції.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких розпочато вирішення даної проблеми і на які опирається автор, виділяючи невідомі раніше частини загальної проблеми, якій присвячена стаття

Особливості інноваційної діяльності, у тому числі за рахунок розвитку нових форм висвітлювали у своїх наукових працях такі видатні фахівці, як Андріанов В., Асаул А., Гальчинська Н., Гончаров А., Евтушина В., Загвойська Л., Зубаревич Н., Іванов С., Ляшенко В., Молдован О., Новіков А., Приходько С., Рудий К., Санатов Д., Селіванов А., Черток Д. та ін. Однак необхідно зазначити, що питання потребує подальшого дослідження та генезису.

Формування мети статті (постановка завдання)

Мета написання даної статті полягає у дослідженні особливостей розвитку інноваційної діяльності та механізмів розвитку нових форм в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням одержаних наукових результатів

До нових форм інноваційної діяльності необхідно віднести технополіси, технопарки, індустріальні (промислові) парки, бізнес-інкубатори,

інноваційно-технологічні центри, кластери та ін.

Технополіс – “науково-промисловий комплекс, створений для виробництва нової прогресивної продукції чи для розробки нових наукоємних технологій на основі тісних відносин та взаємодії з університетами, науково-технічними центрами; особливі компактно розташовані сучасні науково-виробничі утворення з розвинутою інфраструктурою, що забезпечує необхідні умови для праці та відпочинку, для функціонування науково-дослідних і навчальних інститутів (організацій), що входять до складу цих утворень, а також їх підприємств, компаній і фірм, які виробляють нові види продукції на базі передових наукоємних технологій” [1].

Технополіси виникають під впливом таких факторів як: вичерпання ресурсів розвитку промисловості, особливо традиційних видів економічної діяльності (автомобілебудування, кораблебудування, металургія, сталеливарне виробництво та ін.); необхідність застосування нових технологій та нових наукоємних виробництв (електроніка, біотехнології, новітні матеріали, спеціальна хімія, оптика, інформаційна технологія та ін.); необхідність поєднання науки і виробництва, бізнесу та влади; реконструкція великих підприємств з подальшим створенням на їх основі дрібних і середніх інноваційних компаній (венчурний (ризиковий) наукоємний бізнес) та ін.

Існує світова класифікація технополісів, в основу якої покладено характер та обсяг виконуваних ними функцій. Прийнято виділяти наступні види технополісів [2]: інноваційні центри, функція яких полягає у сприянні розвитку нових організацій з наукоємними технологіями (Берлінський інноваційний центр, Німеччина); наукові та дослідні парки, які здійснюють обслуговування не лише нових, а й давно функціонуючих організацій, підтримують зв'язки з університетами чи науково-дослідними інститутами (Кембриджський науковий парк, Великобританія); технологічні парки, які мають мережу наукоємних організацій і виробництв, однак не підтримують зв'язки з універси-

¹ Публікацію підготовлено за виконання НДР “Імплементация високих технологій в економіку України”, державний реєстраційний №0112U004938

татами чи науково-дослідними інститутами; технологічні центри - обслуговуючі підприємства, створені для розвитку нових високотехнологічних фірм (Центр передової технології в штаті Джорджія, США); конгломерати (појаси) технокомплексів і наукових парків, метою яких є перетворення регіонів у високотехнологічні зони ("Силіконова долина", США).

Світовий досвід свідчить, що одним з найефективніших шляхів державної підтримки високотехнологічних, наукомістких, екологічно чистих виробництв є створення технопарків.

Технологічний парк (технопарк) - "юридична особа або група юридичних осіб (далі - учасники технологічного парку), що діють відповідно до договору про спільну діяльність без створення юридичної особи та без об'єднання вкладів з метою створення організаційних засад виконання проєктів технологічних парків з виробничого впровадження наукоємних розробок, високих технологій та забезпечення промислового випуску конкурентоспроможної на світовому ринку продукції" [3].

Основними завданнями діяльності технопарків у розвинених країнах світу є: перетворення знань та винаходів у технології, а технологій - у комерційний продукт; через сектор малого наукоємного підприємництва передача технологій у промисловість; формування та ринкове становлення наукоємних установ / організацій, а також їх підтримка у сфері становлення та розвитку наукоємного підприємництва.

Відповідно до світової класифікації технопарків за ознаками їх прийнято класифікувати на [4-5]:

- дослідницький парк, який здійснює неприбутковий, фундаментально-прикладний науковий трансфер. Проєкти та розробки мають прикладне значення на довгострокову перспективу - понад 10 років. Визначальною щодо створення та розвитку даного типу технопарку є державна підтримка;

- науково-технологічний парк здійснює прибутковий/неприбутковий прикладний науково-експериментальний трансфер. Період, починаючи зі стадії прикладних ННТР до стадії виробництва нового продукту триває понад 5 років. Застосовується паритетна підтримка з боку держави та бізнесу;

- технологічний парк здійснює прибутковий експериментально-виробничий трансфер. Відбувається реалізація та виробництво нового продукту. Застосовується бізнес-підтримка;

- промислово-технологічний парк здійснює прибуткову діяльність, сутність якої полягає у тимчасовому користуванні площ, приміщень та обладнання в організації за новою технологією виробництва нової продукції. Застосовується лише підтримка з боку бізнесу.

На сьогодні в світі нараховується понад

700 діючих технопарків, у тому числі в США (понад 160 од.), Японії (майже 50), Китаї (понад 50), Великій Британії (46), Франції (понад 50), Швеції (16) та Фінляндії (17 од.). Понад 100 технологічних парків функціонують у країнах Центральної та Східної Європи та понад 50 - у Росії. Загальна кількість інноваційних компаній на території технологічних парків у світі становить понад 11 тис.од., а число зайнятих в них фахівців - понад 430 тис. осіб, що в розрахунку на одну компанію складає майже 40 фахівців [6-7].

Однією з провідних країн щодо виникнення технопарків в світі є *США*. Вперше технопарк було створено в Каліфорнії (1951 р.) - Стенфордський дослідний парк ("Кремнієва долина"), діяльність якого пов'язана з розвитком комп'ютерних технологій. Чисельність студентів зростала, а відповідно виникали потреби в додаткових фінансах. Земельна ділянка технопарку становить близько 32 км², яку не мав право продавати навчальний заклад (відповідно до заповіту засновника університету Леланда Стенфорда). Тому, було запропоновано здавати землю в довгострокову оренду для використання її в якості офісного парку. Тим самим, навчальний заклад став отримувати дохід по земельній ренті, а зареєстровані дочірні компанії та філіали найбільших ТНК ("Symantec", "Intel", "Hewlett-Packard", "eBay", "Google", "Apple Inc.", "Yahoo" та ін.) могли скористатися лізинговими інструментами. Це також вирішило питання зайнятості випускників навчального закладу.

За різними даними чисельність працюючих коливається від 225300-386000 осіб [8-9]. Середня заробітна плата становить 144800 дол. США/рік.

Найбільшу зацікавленість спеціалістів викликає створення та розвиток за короткостроковий період 100 технопарків у *Японії*. Близько їх 70% було створено за підтримки підприємств малого та середнього бізнесу, при тому, що 58,0% від їхньої загальної чисельності - орієнтовано на виробництво високотехнологічної продукції.

За функціональною ознакою технопарки Японії розподілено наступним чином [10]: науково-дослідні парки (41%), метою створення яких є впровадження у виробництво розробок науково-дослідних інститутів; наукові парки (33%); метою створення яких є розвиток нових високотехнологічних підприємств; інноваційні центри (26%), метою створення яких є допомога малим спільним підприємствам в процесі реалізації ННТР.

Значну роль у створенні та розвитку технопарків на території Японії відіграє місцеве самоврядування, яка полягає в можливості надання додаткових пільг учасникам проєктів (звільнення від місцевих податків, виділення цільових дотацій і позик з місцевих бюджетів та ін.). Так, наприклад з метою залучення іноземних інвестицій у створення технопарку на о. Кюсю (виробництво мікроелектроніки, засобів зв'язку та комп'ютерних

технологій), муніципальна влада надавала інвесторам позичку, обсягом до 10 млн. дол. США. Термін позички становив – до 10 років (за умови відстрочки перших виплат на 2 роки). Обсяг річних становив від 1-8%.

Цікавим є досвід Індії. «Національна корпорація малого підприємництва Індії» сприяла створенню 9 технологічних парків (розробка програмних продуктів). Для їх підтримки Урядом Індії було засновано незалежну асоціацію «Технологічні парки програмного забезпечення Індії». Члени даної асоціації сприяють задоволенню потреб країни в створенні підприємств, які займаються лише експортом продукції (100% розроблених програмних продуктів). Створені технопарки забезпечуються всім необхідним для успішної роботи нових інноваційних підприємств. Діє спрощена процедура оформлення авторських прав при передачі нових розробок у виробництво чи закордонним партнерам.

Асоційованим підприємствам технопарки надають такі послуги, як: сприяння в усуненні організаційно-правових перешкод діяльності підприємств, які здійснюють розробку, постачання на експорт програмних продуктів; реалізація проєктів з постачанням імпортного обладнання на загальну суму - близько 10 млн.дол. США (інвестування здійснюється за рахунок внутрішніх джерел держави, забезпечення прискореної митної процедури); організація діяльності підприємств за участю лише іноземного акціонерного капіталу; здійснення безмитного імпорту устаткування, матеріалів і компонентів, а також дозвіл на реекспорт засобів виробництва; пріоритетне здійснення внутрішніх закупівель (звільнення від акцизних платежів для забезпечення експортних потреб); надання технопаркам канікул з прибуткового податку (до 10 років).

У *Kumaї* протягом 1988 року була створена Пекінська експериментальна зона нових та високіх технологій - найбільший технопарк країни, площа якого становить 100 км². На даний території розташовано 130 науково-дослідних інститутів та лабораторій. Також інтерес викликає інший технопарк «Наньху», загальна площа якого сягає 22 км². На його території діє 12 вузів, 30 науково-дослідних інститутів, 220 підприємств високої технології, у тому числі 30 компаній за участю іноземного капіталу (7 млрд. дол. США) [11].

У *Німеччині* найбільшим технопарком Західної Європи є «Ізар Веллі». Організовано на базі Мюнхенського університету (об'єднує понад 220 середніх і дрібних електронних підприємств)²⁸. Спеціалізується на виробництві мікроелектроніки. Цікавий німецький досвід створення і розвитку технопарку в м. Кельні (Technologie Park Koln, Grunder und Innovations Zentrum – GIZ), який було створено у приміщеннях старого хімічного заводу, загальною площею близько 141 тис.м², і виробничою – близько 50 тис.м². На початку 80-

років підприємство, на якому працювало близько 10 тис.осіб, опинилося на межі краху. Згодом завод був переданий за символічну плату приватному інвесторові, який здійснив реконструкцію, створив інфраструктуру для ведення бізнесу, надав приміщення в оренду невеликим приватним компаніям на умовах трохи більш вигідних, ніж існували в той час.

Підтримка створення та розвитку технопарків у *Великобританії* є винятком із західноєвропейської практики, оскільки фінансується з приватних джерел. В основному їх діяльність зосереджена на прямому трансферту технологій. Компанії можуть отримати доступ до інноваційних центрів, одержавши членство в них і заплативши вступний внесок. Найбільш відомим є Кембриджський парк, створений на базі відомого університету. Великобританія дотримується трьох основних стратегій: університет на власні кошти створює й керує технопарком, а також спільно з місцевими органами самоврядування створює юридичну особу, що є його підрозділом; провідна роль у створенні технопарку належить місцевим органам самоврядування і створюється у формі кооперативного підприємства. Рішення університету діяти самостійно (перша стратегія) і розвивати технопарк, припускає наявність у його розпорядженні землі, а також значних коштів. При використанні другої й третьої стратегії університет менше ризикує при вкладенні фінансових коштів, але одночасно із цим втрачає значний контроль за діяльністю створеного технопарку.

З метою подальшого забезпечення створення та розвитку технопарків у світі доцільно вважати необхідним: забезпечення фінансуванням пріоритетні державні інноваційні програми, з залучення державних субсидій, кредитів; посилення роль регіонів відносно створення технопарків, надання їм більшої фінансової і адміністративної самостійності; надання у пільгове використання державне майно, в першу чергу будівлі та споруди; спрощення процедури виділення земельних ділянок у довготермінове користування на пільгових умовах; посилення економічних та наукових, науково-технічних зв'язків між підприємствами, науковими та учбовими закладами шляхом створення системи фінансово-економічних стимулів; стимулювання створення невеликих інноваційних підприємств (за свідченням країн Європейського Союзу, є найбільш активною структурою в системі розробки і впровадження нових технологій).

Індустріальний (промисловий) парк. У країнах світу функціонує понад 20 тис. індустріальних парків. Так, зокрема в Німеччині функціонує понад 200 індустріальних парків, в Туреччині - 262, у В'єтнамі – 200, у Чехії – близько 14, у Польщі – понад 60, а в США – понад 400 одиниць.

Світовий досвід свідчить про те, що діє-

вість індустріальних парків як інструментів стимулювання промислової активності визначається рядом регулятивних механізмів їх функціонування, серед яких найважливішими є питання управління та власності, механізму залучення інвесторів і система стимулів та пільг, що надаються. Ініціатором створення індустріального парку є держава, приватні інвестори, органи місцевої влади тощо. З метою облаштування території індустріального парку та його подальшого обслуговування створюється окрема юридична особа (керуюча компанія). Наприклад, у Великій Британії, Афганістані, Казахстані, Литві, Молдові та ін. Також існує досвід, який свідчить про те, що одна керуюча компанія обслуговує декілька ВЕЗ (Російська Федерація – ВАТ «Особливі економічні зони» (єдиним акціонером є держава) [12-13].

Для таких країн, як Словаччина, Польща, Угорщина типовою є інша система - ініціатором створення індустріального парку є муніципалітет (належить контрольний або найбільший міноритарний пакет акцій).

Узагальнюючи міжнародний досвід створення та розвитку індустріальних парків виділяють декілька форм державної підтримки:

- співфінансування інвестиційних проектів (частково держава бере на себе зобов'язання щодо фінансування проекту створення та розвитку індустріального парку, застосовуючи різноманітні способи фінансової підтримки, зокрема умовні податкові пільги, прямий трансфер, пільговий кредит та ін.);

- опосередковане зменшення витрат інвесторів, крім обслуговування індустріального парку (держава здійснює підготовку висококваліфікованих кадрів, забезпечує охорону промислових об'єктів, частково здійснює соціальне страхування, надає пільговий доступ до транспортної інфраструктури тощо);

- надання податкових пільг (держава надає окремі податкові пільги на постійній основі, знижені податкові ставки, податкові канікули, перш за все по податках на прибуток і на майно, в тому числі на нерухомість, інвестиційний податковий кредит, податкову знижку, прискорений метод податкової амортизації, амортизаційну премію, звільнення від сплати ПДВ та мита для обладнання, що не виробляється в країні).

Особливо значення щодо розвитку та створення індустріальних парків набуває питання дослідження світового досвіду застосування податкових стимулів, серед яких необхідно виділити: податкові канікули зі сплати податку на прибуток, землю та нерухоме майно; знижені (пільгові) податкові ставки податку на прибуток, землю та нерухоме майно; інвестиційний податковий кредит (відстрочення сплати нарахованого податку; спрямування нарахованого податку на інвестиційні цілі); податкова знижка (зменшення бази оподаткування шляхом внесення витрат на інвес-

тиційні цілі до складу валових витрат); прискорений метод податкової амортизації (у Канаді програмне забезпечення амортизується за нормою 50,0%, матеріальні основні фонди - 30-50%, нерухомість - 20%); амортизаційна премія, що передбачає можливість віднесення на валові витрати додаткового відсотка вартості основних засобів; звільнення обладнання (яке не виробляється у країні) від сплати ПДВ та мита; знижена ставка відрахувань до соціальних фондів із фонду оплати праці працівників, що зайняті науково-дослідними розробками (Чеська Республіка); можливість виписувати податкові векселі при імпорті продукції; звільнення (пом'якшення) вимог щодо обов'язкового продажу валютної виручки.

Відповідно до Закону України «Про індустріальні парки» індустріальний парк являє собою «...визначену ініціатором створення індустріального парку відповідно до містобудівної документації облаштовану відповідною інфраструктурою територію, у межах якої учасники індустріального парку можуть здійснювати господарську діяльність у сфері промислового виробництва, а також науково-дослідну діяльність, діяльність у сфері інформації і телекомунікації на умовах, визначених цим Законом та договором про здійснення господарської діяльності у межах індустріального парку» [13].

В Україні в рамках Національного проекту «Нова інфраструктура», зокрема «Індустріальні парки» - створення промислово-виробничої інфраструктури, створено Реєстр індустріальних (промислових) парків, до якого занесено 12 парків, табл. 1.

Серед форм підтримки створення та розвитку індустріальних (промислових) парків на місцевому рівні вирізняють:

- встановлення на 5 років понижуючих коефіцієнтів, що застосовуються при визначенні розміру орендної плати за використання земельних ділянок комунальної власності, наданих для будівництва організаціям, які планують реалізацію інвестиційного проекту на інвестиційній площадці;

- встановлення пільг по земельному податку.

Застосування тимчасових пільг як податкових, так і щодо плати за землю, пов'язано з певними ризиками, зокрема – можливе переміщення виробництв в інші парки після закінчення пільгового періоду. Така ситуація може мати місце за наявності прогалин у чинному законодавстві в частині механізмів контролю за підприємствами-учасниками індустріальних парків, їх власниками та пов'язаними особами тощо. Незважаючи на такі ризики, надання додаткових заходів державної підтримки інвесторам, які реалізують інвестиційні проекти на території індустріальних парків, сприятиме вирішенню різних проблем, що стоять перед державою та регіонами. Так заходи можуть

Розвиток індустріальних парків в Україні

№/№	Назва індустріального парку	Місцезнаходження індустріального парку	Площа індустріального парку, га	Ініціатор створення індустріального парку	Строк на який створено індустріальний парк, рр.	Дата включення індустріального парку до Реєстру
1.	«Долина»	Івано-Франківська область	29,40	Долинська міська рада Івано-Франківської області	30	03.02.2014 р.
2.	«Славута»	Хмельницька область	50,00	Славутська міська рада Хмельницької області	50	07.02.2014 р.
3.	«Львівський індустріальний парк "Рясне – 2"»	Львівська область	23,94	Львівська міська рада Львівської області	50	07.02.2014 р.
4.	«Індустріальний парк "Центральний"»	Полтавська область	168,55	Кременчуцька міська рада Полтавської області	50	01.04.2014 р.
5.	«Індустріальний парк "Коростень"»	Житомирська область	42,20	Коростенська міська рада Житомирської області	30	01.04.2014 р.
6.	«Свема»	Сумська область	92,00	Шосткинська міська рада Сумської області	39	06.06.2014 р.
7.	«Соломоново»	Закарпатська область	66,20	ТОВ «Сезпарксервіс», ТОВ «Євромотор», ТОВ «Євроавтотек», ТОВ «РІК»	30	06.06.2014 р.
8.	«Перший український індустріальний парк»	Київська область	105,00	ТОВ «Земельний союз»	30	09.07.2014 р.
9.	«BIONIC Hill»	м. Київ	56,74	Товариство з обмеженою відповідальністю «Біонік Девелопмент»	39	01.09.2014 р.
10.	«iPark»	Одеська область	15,99	Ставніцер Андрій Олексійович, Мушинська Валентина Констянтинівна	49	01.09.2014 р.
11.	«Індустріальний парк "Кривбас"»	Дніпропетровська область	26,03	Криворізька міська рада Дніпропетровської області	30	01.09.2014 р.
12.	«Тростянець»	Сумська область	39,95	Тростянецька міська рада Сумської області	30	14.10.2014 р.

Джерело: Індустріальні парки в регіонах України [Електронний ресурс]. – Доступний з: <http://www.ukrproject.gov.ua/page/%D1%96ndustrialni-parki-v-regionakh-ukraini>; «Долина зелених інновацій» [Електронний ресурс] // ECO-invest – 2013.– Доступний з: http://www.eco-invest.org.ua/ua/present/prez28.htm#_U9tiRGM_nIU; Індустріальний парк «Соломоново» [Електронний ресурс] // Сезпарксервіс. – Доступний з: http://www.sezparkservice.com/sps_ua/sezparkservis/iindustrial_nij_park/; Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державної цільової програми розвитку індустріального (промислового) парку «Свема» в м. Шостці Сумської області на 2012-2015 роки» від 30 листопада 2011 р. № 1265 [Електронний ресурс]. – Доступний з: <http://www.zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1265-2011-%D0%BF>

включати розробку комплексних тарифних планів (при взаємодії з суб'єктами природних монополій та у частині орендних платежів) для потенційних учасників з метою стимулювання локалізації інвестиційних проектів на початкових стадіях формування індустріальних парків (зниження вартості енергоресурсів для учасників, що приходять в першу чергу; стимулювання розвитку окремих галузей та ін.); надання сприяння учасникам індустріальних парків в прискоренні проходження митних процедур при купівлі високотехнологічного імпортного обладнання; підтримку клопотань і звернень у державні органи влади, органи, що регулюють ціноутворення на послуги природних монополій, банки та інші кредитні установи про застосування з їх боку режиму найбільшого сприяння.

З метою надання фінансової підтримки ро-

звитку інфраструктури індустріальних парків необхідно забезпечити: включення об'єктів транспортної інфраструктури, водопостачання і водовідведення в регіональні довгострокові цільові програми розвитку; включення об'єктів енергопостачання в інвестиційні програми ресурсозберігаючих організацій.

Надання субсидій учасникам індустріальних парків передбачає субсидії на: компенсацію частини витрат на оплату відсотків за комерційний кредит на інвестиційні цілі, в тому числі на будівництво інфраструктури, придбання обладнання, підготовку кадрів; відшкодування частини витрат на придбання високотехнологічного обладнання та передових технологій у розмірі до 20% від вартості такого обладнання, але не більше 5 млн. грн. На відшкодування частини витрат керу-

ючої компанії передбачено надання субсидій на: будівництво внутрішньопаркової інженерної інфраструктури та доріг – до 30% від загального обсягу витрат; підготовку професійних кадрів керуючої компанії індустріального парку в розмірі до 50% від загальної суми витрат.

Створення розвинутої інфраструктури (доступ до електро-, газо-, водопостачання та ін.). Зокрема, створення типових проектів розвитку інфраструктури індустріальних парків (з відповідним узгодженням інвестиційних програм ресурсопостачальних організацій), забезпечення прозорості універсальних умов розміщення інвестиційних проектів у межах індустріальних парків. Типові проекти повинні включати лише мінімальний набір уніфікованих характеристик і забезпечувати можливість розвитку кожного індустріального парку з урахуванням його унікальних особливостей (розташування, оснащення земельної ділянки та права власності на нього, забезпеченість інженерною інфраструктурою, система управління, спеціалізація парку тощо). У вирішенні даного питання ключова роль належить державі, а саме місцевим органам управління.

Важливим питанням при створенні та функціонуванні індустріальних парків є забезпечення ефективного управління, і держава може сприяти цьому шляхом висунення адекватних вимог до керуючої компанії. Згідно із Законом України «Про індустріальні парки» управління ними здійснюється відповідними керуючими компаніями, які створюються переважно органами місцевої влади. Необхідно зазначити, що вони не можуть відвести під створені ж ними індустріальні парки землю своєї території, оскільки землями промислового призначення часто розпоряджаються не громади, а Верховна Рада України або Кабінет Міністрів України. Крім того, сільська, селищна, міська рада розглядає проектні матеріали та приймає рішення про зміну цільового призначення земельної ділянки, розташованої в межах населеного пункту (за чинним земельним законодавством лише органи державної влади чи місцевого самоврядування розпоряджаються землями державної чи комунальної власності і лише їм надані Законом повноваження щодо надання земельних ділянок у користування чи відчуження у приватну власність для створення індустріальних парків).

Для отримання пільг і преференцій місцеві органи влади можуть намагатися одержати дозволи на створення індустріальних парків, на забезпечення яких не буде вистачати відповідних місцевих ресурсів, що призведе до надлишку промислових майданчиків. Тому при прийнятті рішень щодо державної, і навіть регіональної, підтримки індустріальних парків доцільним є врахування наявних потужностей у сусідніх регіонах, стратегії розвитку цих регіонів тощо. У деяких

випадках ефективніше буде створити один багатопрофільний індустріальний парк, діяльність якого буде пов'язана з кількома регіонами. Для цього необхідно внести зміни в існуюче законодавство: відповідні пропозиції буде надано у заключному звіті. Також, як зазначалося раніше, в Україні діяльність індустріальних парків не гармонізована з пріоритетами інноваційного та науково-технічного розвитку, відсутні умови щодо рівня технологій, які будуть використовуватися учасниками індустріального парку. Тому ще одним напрямом вдосконалення інституційно-правових відносин має бути узгодження нормативно-правових актів щодо діяльності індустріальних парків з нормативно-правовими актами в сфері науково-технологічного та інноваційного розвитку.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальшого дослідження у даному напрямку

Функціонування індустріальних парків показує, що неефективне управління, «не вирішення» проблем, пов'язаних з забрудненням навколишнього природного середовища, призводить до виникнення низки соціально-економічних труднощів в регіонах країни. Так, наприклад екологи Республіки Білорусь вважають, що вже на початковій стадії створення Китайсько-Білоруського індустріального парку є небезпечним. Таким чином, інституційно-правова система розвитку відносин у сфері створення індустріальних парків повинна відображати системні зусилля з боку державних та місцевих органів влади в частині формування сприятливих адміністративних, інституціональних, організаційних та фінансових умов господарювання. Серед запропонованих змін, спрямованих на удосконалення діючих законодавчих актів, можна відзначити наступні щодо:

- створення ІП: узгодження діяльності індустріальних парків з потребами технологічної модернізації та секторальними пріоритетами інноваційного розвитку; врахування наявних у регіоні інших вільних виробничих потужностей;

- функціонування ІП: врегулювання питань, пов'язаних з можливим порушенням конкуренції внаслідок надання деяких податкових пільг компаніям-учасникам індустріальних парків; врегулювання питань, пов'язаних з можливим переміщенням виробничих потужностей в інші індустріальні парки по завершенню терміну дій пільг з метою збереження конкурентних переваг компаній, розташованих в ІП; врахування фактору недостатньо високої ефективності роботи місцевих органів влади та керуючої компанії щодо залучення інвесторів; забезпечення процесу моніторингу та оцінювання діяльності індустріальних парків, включаючи екологічні наслідки від діяльності учасників таких парків.

Список використаної літератури:

1. Технополис. [Електронний ресурс]: <http://www.grandars.ru/student/menedzhment/tehnopolisy-i-tehnoparki.html>
2. Технополис. [Електронний ресурс]: <http://www.pidruchniki.com/12120124/investuvannya/>
3. Закон України Про внесення змін до Закону України "Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків" та інших законів України [Електронний ресурс]: <http://www.zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3333-15>
4. Организационные формы инновационной деятельности [Електронний ресурс]: <http://www.bestreferat.ru/referat-202856.html>
5. Бовин А.А., Чередникова Л.Е., Якимович В.А. Управление инновациями в организации. - М.: Омега-Л, 2008. – 124 с.
6. Костюнина Г., Баронов В. Технопарки в зарубежной и российской практике [Електронний ресурс]: <http://www.innovation.gov.ru/sites/default/files/>
7. Світовий і вітчизняний досвід створення і функціонування інноваційних структур [Електронний ресурс]: <http://www.slv.com.ua/darom/invest/012.html>
8. Костюнина Г., Баронов В. Технопарки в зарубежной и российской практике [Електронний ресурс]: <http://www.innovation.gov.ru/sites/default/>
9. Анохіна А.В. Основні напрямки науково-технічного співробітництва України та КНР на сучасному етапі [Електронний ресурс]: <http://www.istfak.org.ua/tendentsii->
10. Зарубежный опыт государственной поддержки инновационных малых и средних предприятий [Електронний ресурс]: <http://www.kfpp.ru/analytics/material/innovation.php>
11. Шаборкина Л. Управление проектами как элемент инновационного менеджмента. – Российский экономический журнал. – 1996. - № 1. - С. 56-59.
12. Молдован О. Щодо механізмів запровадження індустріальних парків в Україні. [Електронний ресурс]: <http://www.niss.gov.ua/articles/509/>
13. Бойко О.М. Індустріальні парки – нові точки росту інвестиційних можливостей регіонів України / О.М. Бойко // Формування ринкових відносин в Україні: Збірник наукових праць. Наук. ред. І.Г. Манцуров. – Вип. №10. - К., С.79-84
14. Закон України від 21.06.2012 № 5018-VII «Про індустріальні парки» [Електронний ресурс]: <http://www.zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5018-17>.

Бойко Е.Н. Мировой опыт организационно-экономических особенностей создания и развития новых форм организации инновационной деятельности

В статье проанализировано одно из направлений развития промышленной политики - инновационное развитие. Рассмотрено на примере функционирования новых форм организации, среди которых технополис, технологический парк, индустриальный парк. Определены факторы, тормозящие развитие и предложены меры по повышению функционирования новых форм инновационной деятельности промышленных предприятий в Украине.

Доказано, что одним из путей инновационного развития на длительную перспективу является создание индустриальных парков в Украине; разработаны предложения по механизмам стимулирования их развития; обоснованні форми поддержки развития индустриальных парков на региональном и на местном уровнях.

Ключевые слова: инновационное развитие, инновационная политика, технополис, технопарк, индустриальный парк.

Boiko O.M. World experience of organizational and economic features of the establishment and development of new forms of innovation

The article analyzes one of the areas of industrial policy - innovative development. Consider the example of the operation of new forms of organization, including technopolis, technology park, industrial park. The factors hindering the development and proposes measures to improve the functioning of the new forms of innovative activity of industrial enterprises in Ukraine.

It is proved that one of the ways of innovative development in the long term is the creation of industrial parks in Ukraine; proposals on mechanisms to promote their development; grounded forms of support for the development of industrial parks in the regional and local levels.

Keywords: innovative development, innovation policy, technopolis, industrial park.

Дата надходження до редакції: 29.05.2015

Рецензент: д.е.н., професор Жудро М.К.